

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město

Tel. 257 042 094, e-mail: arbitr@finarbitr.cz

<http://www.finarbitr.cz>

Evidenční číslo:

FA/7863/2015

Spisová značka (uvádějte
vždy v korespondenci):

FA/PS/293/2015

N á l e z

Finanční arbitr příslušný k rozhodování sporů podle § 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 1. 4. 2015 podle § 8 zákona o finančním arbitrovi o návrhu navrhovatele ■, zastoupeného na základě plné moci ze dne 23. 3. 2015 Mgr. Vilémem Holubcem, advokátem evid. č. ČAK 08913, IČO 601 80 633, se sídlem Londýnská 730/59, 120 00 Praha 2 (dále jen „Navrhovatel“), proti instituci Československá obchodní banka, a.s., IČO 000 01 350, se sídlem Radlická 333/150, 150 57 Praha 5 – Radlice, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, spisová značka BXXXVI 46 (dále jen „Instituce“), vedeném podle § 24 zákona o finančním arbitrovi podle tohoto zákona s přiměřeným použitím zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), o náhradu škody ve výši 300.000 Kč včetně příslušenství, takto:

Návrh se podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.

O d ů v o d n ě n í :

1. Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Návrhem na zahájení řízení před finančním arbitrem se Navrhovatel po Instituci domáhá náhrady škody, která mu vznikla v souvislosti s provedením platebního příkazu k převodu peněžních prostředků na jím označený nezamýšlený účet (mylná platba, chybně zadané číslo účtu příjemce), a úroků z prodlení.

Finanční arbitr pro účely tohoto řízení zjistil, že dne 19. 2. 2009 Navrhovatel s Institucí uzavřel Smlouvu o postžirovém účtu, a to na základě Žádosti o založení postžirového účtu ze dne 19. 2. 2009 a Oznámení o otevření účtu ze dne 19. 2. 2009 (dále jen „Smlouva o účtu“). Na základě Smlouvy o účtu zřídila Instituce Navrhovateli účet č. ■ (dále jen „Účet“). Téhož dne Navrhovatel podepsal Dodatek ke Smlouvě o účtu – elektronické bankovníctví Poštovní spořitelny, na základě kterého Instituce zřídila pro Navrhovatele k Účtu služby Max Internetbanking PS a Max Phone PS pod identifikačním číslem ■ (dále jen „Internetbanking Navrhovatele“).

Podpisem Smlouvy o účtu souhlasil Navrhovatel s Podmínkami pro postžirové účty, s Podmínkami Maxkarty a s Podmínkami Elektronického bankovníctví Poštovní spořitelny, které převzal a seznámil se s nimi. Tyto podmínky jsou součástí Smlouvy o účtu.

Podmínky pro postžirové účty účinné ode dne 1. 7. 2008 (dále jen „Podmínky účtů“) a Podmínky Elektronického bankovníctví Poštovní spořitelny účinné ode dne 1. 2. 2009 (dále jen „Podmínky Elektronického bankovníctví“), tedy účinné ke dni uzavření Smlouvy o účtu, jsou rozhodné i pro projednávaný případ, neboť Instituce ani Navrhovatel nedoložili, že by je v průběhu trvání smluvního vztahu změnili, ať už způsobem, kterým předvídá Smlouva o účtu, nebo způsobem, který požadují právní předpisy, nebo dohodou stran.

Na Smlouvu o účtu je potřeba do dne 31. 12. 2013 aplikovat ustanovení o smlouvách o běžném účtu podle § 708 an. zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do dne 31. 12. 2013 (dále jen „obchodní zákoník“). Ode dne 1. 1. 2014 je Smlouva o účtu smlouvou o účtu podle § 2662 an. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „nový občanský zákoník“).

Ode dne 1. 11. 2009 se současně na smluvní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí použijí příslušná ustanovení zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o platebním styku“), neboť podle § 144 odst. 6 zákona o platebním styku platí, že *„[p]rávní vztahy mezi poskytovatelem a uživatelem se dnem nabytí účinnosti tohoto zákona řídí tímto zákonem, i když vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Vznik těchto právních vztahů, jakož i jednotlivé nároky, které z těchto právních vztahů vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.“*

Podle § 144 odst. 7 zákona o platebním styku platí, že *„[j]estliže byly mezi poskytovatelem a uživatelem ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona sjednány podmínky poskytování platebních služeb, které jsou pro uživatele méně příznivé než podmínky, které tento zákon umožňuje sjednat jako nejméně příznivé pro uživatele, platí, že byly sjednány podmínky, které tento zákon umožňuje sjednat jako nejméně příznivé pro uživatele.“* Tedy po dni 1. 11. 2009 platí, že součástí Smlouvy o účtu nejsou taková smluvní ujednání, která jsou pro Navrhovatele méně příznivá, než stanoví zákon o platebním styku; v takovém případě se uplatní ustanovení zákona.

Smlouva o účtu je současně rámcovou smlouvou o platebních službách ve smyslu § 74 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku, neboť Instituce se zavázala provádět pro Navrhovatele platební transakce ve Smlouvě o účtu předem neurčené; to vyplývá z čl. 31. Podmínek účtu *„banka přijímá na účet hotovostní i bezhotovostní vklady, vyplácí z účtu hotovosti, provádí příkazy k převodu (popř. realizuje další příkazy) [...]“* Smluvní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí je vztahem mezi uživatelem platebních služeb a poskytovatelem platebních služeb.

Účet, který Instituce pro Navrhovatele vede, je platebním účtem podle § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku, neboť slouží k provádění platebních transakcí podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku bez dispozičních omezení, tj. ke vkladům hotovosti na platební účet, výběrům hotovosti z platebního účtu a převodům peněžních prostředků.

Navrhovatel vystupuje ve vztahu k Instituci jako plátcem, když podle § 2 odst. 3 písm. a) zákona o platebním styku je plátcem uživatel platebních služeb, z jehož platebního účtu mají být odepsány peněžní prostředky k provedení platební transakce nebo který dává k dispozici peněžní prostředky k provedení platební transakce.

Převod peněžních prostředků je platební transakcí podle § 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku a současně platební službou podle § 3 odst. 1 písm. c) téhož zákona.

K rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí je finanční arbitr příslušný, neboť se jedná o spor mezi poskytovatelem platebních služeb a uživatelem platebních služeb při poskytování platebních služeb podle § 1 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 3 odst. 1 a 2 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský soudní řád“), dána pravomoc českého soudu.

4. Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel potvrzuje, že dne 18. 11. 2013 provedla Instituce převod peněžních prostředků ve výši 300.000 Kč z Účtu na účet č. ■■■, který nebyl zamýšleným příjemcem platby (dále jen „Nezamýšlený účet“), a to na základě chybného platebního příkazu zadaného Disponentem Účtu (dále jen „Mylná platební transakce“).

Navrhovatel tvrdí, že Disponent Účtu zamýšlel převést peněžní prostředky na účet č. ■■■; chyba tedy vznikla v důsledku uvedení nesprávného kódu banky s tím, že v internetovém bankovníctví Instituce je přednastaven kód Instituce „0300“, a pokud klient při zadávání čísla účtu tento kód nezmění, zůstane v přednastavené podobě.

Navrhovatel vysvětluje, že dne 19. 11. 2013 si Disponent Účtu uvědomil svou chybu a podal u Instituce žádost o navrácení předmětné částky, resp. *„požadoval zamezení dispozice s prostředky na nesprávném účtu, tedy následující den poté, co zjistil pochybení, informoval banku s cílem zamezit vzniku škody, která hrozila v případě neoprávněného nakládání s těmito penězi majitelem účtu č. ■■■ (Nezamýšlený účet – pozn. finančního arbitra).“*

Navrhovatel tvrdí, že dne 17. 1. 2014 obdržel od Instituce informaci o majiteli Nezamýšleného účtu, kterým je *„paní ■■■, bytem ■■■“*. Navrhovatel dále tvrdí, že tuto osobu oslovil dopisem a následně se jí snažil kontaktovat v místě bydliště, ale ta mu odmítla poskytnout jakoukoliv součinnost. Navrhovatel dále tvrdí, že dne 23. 1. 2014 zjistil, že peněžní prostředky byly z Nezamýšleného účtu vyzvednuty: Navrhovatel dále popisuje, že z důvodu nesoučinnosti podal na ■■■ trestní oznámení. V rámci trestního řízení vydal Okresní soud v Mělníku trestní příkaz, kterým ■■■ uložil povinnost vydat Navrhovateli částku 300.000 Kč, ta ji však do dne podání návrhu k finančnímu arbitrovi Navrhovateli nevydala.

Navrhovatel namítá, že i když mylná platba vznikla v důsledku uvedení nesprávného kódu banky, *„nelze ale přehlédnout skutečnost, že banka dne 19. 11. 2013 obdržela informaci o nesprávném zadání údajů pro platební transakci a s tímto vědomím umožnila neoprávněnou dispozici s penězi pana ■■■, resp. neučinila žádné kroky směřující k zamezení vzniku škody. Banka v období od 19. 11. 2013 do 23. 1. 2014 měla informaci o možném vzniku škody a v rámci obecné prevenční povinnosti ve smyslu § 2900 OZ si měla počínat tak, aby nedošlo ke vzniku škody. Podle § 2901 OZ měla banka povinnost zakročit na ochranu majetku pana ■■■, jelikož nad situací měla plnou kontrolu a mohla odvrátit újmu, o níž prokazatelně po dobu delší dvou měsíců věděla.“*

Navrhovatel argumentuje, že *„Pokud by banka postupovala s náležitou péčí o svého klienta, tak měla zástupce klienta informovat o tom, že může požádat soud o vydání předběžného opatření (a to do 3 dnů), které znemožní majitelce účtu ■■■ s neoprávněně připsanými peněžními prostředky*

nakládat. “ a že „Banka měla navrhovateli okamžitě sdělit veškeré identifikační údaje o příjemci nesprávně poukázané platby, aby mohl bez odkladu požádat soud o vydání předběžného opatření, kterým by soud zamezil dispozici s peněžními prostředky na účtu paní ■. Bez těchto identifikačních údajů nešlo podat návrh na vydání předběžného opatření.“

Navrhovatel dále namítá, že Instituce měla dne 19. 11. 2013 zamezit nakládat s peněžními prostředky na Nezamýšleném účtu tak, aby nedošlo ke vzniku škody. Instituce však s vědomím vzniku škody neoprávněné nakládání s peněžními prostředky umožnila.

Navrhovatel namítá, že Instituce nevyvinula veškeré úsilí, které na ní lze spravedlivě požadovat, aby peněžní prostředky byly vráceny ve smyslu § 119 odst. 2 zákona o platebním styku, přičemž *„pouhé výzvy banky k urgentnímu navrácení nesprávně poukázaných finančních prostředků jsou zcela jistě nedostatečné a spíše vytvořily časový prostor k neoprávněnému nakládání s penězi“.*

S ohledem na skutečnost, že Instituce mohla rozeznat hrozící škodu a zabránit jejímu způsobení, je Navrhovatel toho názoru, že Instituce odpovídá za vzniklou škodu, jelikož porušila své zákonné povinnosti podle § 2900 a 2901 nového občanského zákoníku a podle § 119 odst. 2 zákona o platebním styku.

Navrhovatel požaduje náhradu škody ve výši 300.000 Kč a zákonných úroků z prodlení ode dne 1. 1. 2015 do zaplacení.

6. Tvrzení Instituce

Instituce namítá, že preventivní povinnost podle § 2900 občanského zákoníku nelze nadřazovat zvláštním povinností banky spojeným s jejím specifickým postavením a v zásadě totéž platí i o povinnosti podle § 119 odst. 2 zákona o platebním styku, byť zde jde již o právní úpravu méně obecnou.

Instituce odkazuje, že „podle dlouhodobé a obecně přijímané judikatury, peněžní ústav není oprávněn provést platbu z běžného účtu na žádost třetí osoby bez pokynu nebo souhlasu majitele účtu s výjimkou případu stanovených zákonem. S tím bezprostředně souvisí i pasivní legitimace ve sporech, kdy jde o vrácení nesprávně zaslané a neoprávněně přijaté platby, která je zcela jednoznačně řešena tak, že pasivně legitimován ke vrácení příslušné částky je výhradně majitel účtu a nikoliv banka vedoucí účet nebo jiná osoba“.

Instituce argumentuje, že „fakt, že klient dokonce jednoznačně prokáže, že poslal omylem své peníze jiné osobě, byť by to byl klient téže banky, potom neznamená, že banka vůči této osobě není vázána zákonem a smlouvou a že takto získává nějaká zvláštní práva zasahovat do majetkové sféry jiné osoby nebo nějaká zvláštní procesní oprávnění.“

Instituce namítá, že „ani situace, ve které se ocitl Navrhovatel, potom podle názoru ČSOB nemůže znamenat a neznamená, že by banka ve své pozici měla nějakou zvláštní povinnost poskytovat klientovi zřetelně mimo rámec konkrétní obchodní situace směřující obecné právní rady o možnostech právního řešení takové situace – tedy zejména o různých právních úkonech a právních možnostech postupu klienta vůči jiné osobě, ať již z hlediska hmotného nebo procesního. Žádná banka nepochybně v takové situaci nezískává postavení jakéhosi obecného právního konzultanta s povinností poskytnout právní rady a nést za ně odpovědnost a naopak klient nemůže je díky takové situaci svou vlastní zodpovědnost za správu svých obecných záležitostí bez dalšího přenášet na banku“.

Instituce dále popírá tvrzení Navrhovatele, že by při zadávání příkazu k úhradě byl u účtu příjemce přednastavený kód Instituce bez dalšího, resp. bez vědomí Navrhovatele. Instituce tvrdí, že „ve skutečnosti je takto možné upravit zadávání kódu banky příjemce pouze ze strany majitele účtu jeho aktivním úkonem v ELB (internetové bankovníctví – pozn. finančního arbitra).“

Instituce doplnila, že „není pravda, že by neučinila žádné kroky směřující k zamezení vzniku škody, nevyvinula veškeré úsilí, které lze na ni spravedlivě požadovat a nepodnikla ničeho. Instituce namítá, že učinila vše, co ve své pozici a v rámci právního řádu učinit mohla. Instituce namítá, že přiměřeným způsobem informovala Navrhovatele o tom, že je možné na základě jeho žádosti vyzvat příjemce předmětné částky k jejímu vrácení, po marném uplynutí vrácení urgovat a současně že je možné poskytnout identifikační údaje příjemce částky, příjemce předmětné částky ke vrácení vyzvala včetně urgencye a Navrhovateli v přiměřeném čase předala příslušné identifikační údaje. Instituce tvrdí, že Navrhovatel potom tento postup akceptoval bez jakýchkoliv dalších požadavků.“

Instituce uzavírá, že v rámci možností daných právním řádem Instituci ze své strany učinila v zájmu Navrhovatele vše, co bylo možné, přičemž neporušila žádnou ze svých povinností a nemohla ve své pozici jakkoli jinak tvrzenou újmu na straně Navrhovatel odvrátit.

7. Právní posouzení

Finanční arbitr podle § 12 odst. 1 rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy. Podle § 12 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi není finanční arbitr vázán návrhem a aktivně opatruje důkazy; při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné důkazy.

Finanční arbitr bere pro účely tohoto řízení za doložené, že:

- a) majitelem Účtu je Navrhovatel a další osobou oprávněnou nakládat s peněžními prostředky na Účtu je na základě podpisového oprávnění Disponent Účtu; to vyplývá z Podpisového vzoru k Účtu;
- b) dne 18. 11. 2013 v 11:05 hod. Disponent Účtu zadal prostřednictvím Internetbankingu Navrhovatele platební příkaz k převodu peněžních prostředků ve výši 300.000 Kč z Účtu na Nezamýšlený účet; to vyplývá z Výpisu vnitřního systému - Internetbanking Navrhovatele a z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2013;
- c) dne 18. 11. 2013 Instituce odepsala peněžní prostředky ve výši 300.000 Kč z Účtu; to vyplývá z Výpisu z vnitřního systému - Účet a z výpisu z Účtu za měsíc listopad 2013;
- d) dne 18. 11. 2013 Instituce připsala peněžní prostředky ve výši 300.000 Kč na Nezamýšlený účet; to vyplývá z Výpisu z vnitřního systému – Nezamýšlený účet z výpisu z Nezamýšleného účtu za měsíc listopad 2013.

Dále finanční arbitr bere pro účely tohoto řízení za doložené, že:

- a) majitelem Nezamýšleného účtu je ■■■, nar. dne ■■■, trvale bytem ■■■ (dále jen „Nezamýšlený příjemce“); to vyplývá z Výpisu z vnitřního systému – detail Nezamýšleného účtu a z Podpisového vzoru k Nezamýšlenému účtu;
- b) další osobou oprávněnou nakládat s peněžními prostředky na Nezamýšleném účtu je ■■■, nar. dne ■■■, trvale bytem ■■■ (dále jen „Disponent Nezamýšleného účtu“); to vyplývá z Výpisu z vnitřního systému – detail Nezamýšleného účtu a z Podpisového vzoru k Nezamýšlenému účtu;

- c) dne 22. 1. 2014 Instituce zaúčtovala k tíži Nezamýšleného účtu platební transakci na částku 5. 000 Kč jako výběr hotovosti; to vyplývá z Výpisu z vnitřního systému – Nezamýšlený účet a z výpisu z Nezamýšleného účtu za leden 2014;
- d) dne 23. 1. 2014 Instituce zaúčtovala k tíži Nezamýšleného účtu platební transakci na částku 295.000 Kč jako převod peněžních prostředků ve prospěch účtu č. ■■■; to vyplývá z Výpisu z vnitřního systému – Nezamýšlený účet a z výpisu z Nezamýšleného účtu za leden 2014.

Finanční arbitr dále se shromážděných podkladů zjistil, že:

- a) dne 19. 11. 2013 požádal Navrhovatel Instituci o vrácení částky Mylné platební transakce; to vyplývá z Reklamačního listu a z Žádosti o navrácení částky Mylné platební transakce;
- b) dne 22. 11. 2013 vyzvala Instituce Disponenta Nezamýšleného účtu k vrácení částky Mylné platební transakce, výzvu převzal Disponent Nezamýšleného účtu dne 25. 11. 2013; to vyplývá z Žádosti ze dne 22. 11. 2013 a z dodejky;
- c) dne 22. 11. 2013 sdělila Instituce Navrhovateli, že vyzvala příjemce částky Mylné platební transakce k jejímu vrácení a dále Navrhovatele informovala: *„Pokud neoprávněnou platbu klient do 30 dnů, od odeslání žádosti, neuhradí na Vámi požadovaný účet, můžete požádat o urgenci a následně Vám banka může identifikovat příjemce chybně poukázané platby po předložení níže uvedených dokladů: – doklad, na jehož podkladě byla prováděna úhrada a který obsahuje správné číslo účtu (smlouva, faktura apod., je-li k dispozici) – písemnou „žádost o identifikaci příjemce chybně poukázané platby“, která bude obsahovat všechny adekvátní údaje z původní žádosti (hlavně č. účtu, částky, kterých se identifikace týká), dále rodné číslo žadatele, příp. IČ a DIČ jde-li o právnickou osobu, viz. příloha.“*; to vyplývá z dopisu Instituce ze dne 22. 11. 2013 adresovaného Navrhovateli;
- d) dne 20. 12. 2013 vyzval Disponent Účtu Instituci k provedení opakované výzvy k vrácení částky Mylné platební transakce; to vyplývá z e-mailu Disponenta Účtu ze dne 20. 12. 2013 adresovaného ■■■;
- e) dne 23. 12. 2013 opakovaně vyzvala Instituce Disponenta Nezamýšleného účtu k vrácení částky Mylné platební transakce, opakovanou výzvu převzal Disponent Nezamýšleného účtu dne 27. 12. 2013; to vyplývá z Žádosti ze dne 23. 12. 2013 a z dodejky;
- f) dne 9. 1. 2014 požádal Navrhovatel Instituci o sdělení identifikačních údajů majitele Nezamýšleného účtu; to vyplývá z Žádosti o sdělení identifikačních údajů;
- g) dne 17. 1. 2014 sdělila Instituce Navrhovateli, že majitelem Nezamýšleného účtu je „■■■, adresa: ■■■, adresa zasilací: ■■■“; to vyplývá ze shodného tvrzení obou stran sporu a z Dopisu o poskytnutí identifikačních údajů.

Pokud Navrhovatel tvrdí, že platební příkaz k Mylné platební transakci zadal Disponent Účtu, který platební příkaz zadal prostřednictvím Internetbankingu Navrhovatele (jak finanční arbitr zjistil z Výpisu z vnitřního systému – Internetbanking Navrhovatele), porušil tím Navrhovatel povinnost podle čl. 66 Podmínek elektronického bankovníctví, neboť Disponent Účtu není osobou oprávněnou nakládat s peněžními prostředky prostřednictvím Internetbankingu Navrhovatele, ale pouze na základě podpisového oprávnění. Tato skutečnost je však pro nárok uplatněný Navrhovatelem v řízení nerozhodná.

Ve vztahu k nároku uplatněnému Navrhovatelem v řízení se finanční arbitr nejprve zabýval otázkou, jakým právním předpisem se bude řídit případná odpovědnost Instituce za škodu.

Podle § 3079 odst. 1 nového občanského zákoníku platí, že „[p]rávo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzuje podle dosavadních právních předpisů.“

Protože k tvrzenému porušení právních povinností mělo dojít od 19. 11. 2013 do 23. 1. 2014, bude finanční arbitr posuzovat odpovědnost za škodu do 31. 12. 2013 podle § 420 občanského zákoníku a od 1. 1. 2014 podle § 2910 nového občanského zákoníku.

Podle § 420 odst. 1 občanského zákoníku „[k]aždý odpovídá za škodu, kterou způsobil porušením právní povinnosti.“

Podle § 2910 nového občanského zákoníku „[š]kůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.“

V každém případě, předpoklady odpovědnosti za škodu jsou porušení právní povinnosti, vznik škody a příčinná souvislost mezi porušením právním povinnosti a vznikem škody.

Podle § 119 odst. 1 věty první zákona o platebním styku platí, že „[p]latební transakce je správně provedena co do osoby příjemce, je-li provedena v souladu s jeho jedinečným identifikátorem.“

Jedinečným identifikátorem se podle § 2 odst. 3 písm. h) zákona o platebním styku rozumí „kombinace písmen a číslic nebo symbolů, kterým se podle určení poskytovatele identifikuje uživatel nebo jeho účet při provádění platebních transakcí.“

Pokud jde o smluvní ujednání mezi Navrhovatelem a Institucí, podle čl. 59 Podmínek účtů „[p]říkazy k převodu v tuzemském korunovém platebním styku musí obsahovat tyto povinné náležitosti: [...] b) bankovní spojení příjemce, [...]“.

Podle čl. 60 Podmínek účtů se „[b]ankovním spojením příkazce/příjemce u tuzemského korunového platebního styku rozumí:

- a) číslo účtu příkazce/příjemce,
- b) kód banky příkazce/příjemce (čtyřmístný číselný údaj).“

V projednávaném případě Disponent Účtu zadal v platebním příkazu k provedení Mylné platební transakce v části týkající se příjemce v kolonce Číslo účtu „■■■■“ a v kolonce Kód banky „■■■“, tedy jedinečný identifikátor Nezamýšleného účtu.

Instituce proto postupovala v souladu s § 119 odst. 1 zákona o platebním styku a provedla Mylnou platební transakci správně co do osoby příjemce, když částku platební transakce připsala na Nezamýšlený účet, a to ve lhůtě podle § 111 zákona o platebním styku (tedy ve lhůtě „nejpozději na konci dne, v němž nastal okamžik přijetí příkazu“), neboť se jednalo o platební transakci v rámci jednoho poskytovatele platebních služeb v české měně.

Pokud Navrhovatel následně tvrdí, že „[ú]myslem příkazce, kterým byl ■■■, jakožto osoba s právem dispozice s účtem, bylo uvedenou částku převést ve prospěch účtu č. ■■■■, chyba vznikla

v důsledku uvedení nesprávného směrového kódu banky”, potvrzuje tím, že uvedl nesprávný jedinečný identifikátor příjemce.

Podle § 119 odst. 2 zákona o platebním styku platí, že „[j]estliže uživatel uvedl nesprávný jedinečný identifikátor příjemce, vyvine poskytovatel plátce veškeré úsilí, které lze na něm spravedlivě požadovat, aby peněžní prostředky z nesprávně provedené platební transakce byly vráceny plátcům.“

V žádném případě nelze povinnost poskytovatele plátce vyvinout veškeré úsilí vyložit tak, že by sám poskytovatel platebních služeb plátce zajistil vrácení peněžních prostředků zpět na účet plátce. Nelze ani přisvědčit Navrhovateli, že „[b]anka měla navrhovateli okamžitě sdělit veškeré identifikační údaje o příjemci nesprávně poukázané platby [...]“.

Třetí osoba se totiž v zásadě nemůže dozvědět identifikační údaje o cizím účtu a jeho majiteli od poskytovatele platebních služeb. Takový postup by byl porušením bankovního tajemství, které slouží právě k ochraně majitele účtu.

Bankovní tajemství upravuje zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“), který ve zcela výjimečných a taxativně vymezených případech a za stanovených podmínek připouští tzv. prolomení bankovního tajemství.

Při mylném zaslání peněžních prostředků na nezamýšlený účet, povinnost banky sdělit osobě, která peněžní prostředky mylně zaslala, identifikační údaje o nezamýšleném účtu a jeho majiteli stanoví § 38 odst. 6 zákona o bankách, podle něhož platí, že „[b]anka je povinna i bez souhlasu klienta sdělit osobě oprávněné za účelem výkonu rozhodnutí nebo daňové exekuce bankovní spojení svého klienta, tedy číslo účtu a identifikační kód banky nebo pobočky zahraniční banky a identifikační údaje o svém klientovi, který je majitelem účtu. Stejná povinnost banky platí i ve vztahu k osobě, která prokáže, že v důsledku vlastní chybné dispozice bance nebo pobočce zahraniční banky utrpěla škodu a že se bez tohoto údaje nemůže domoci svého práva na vydání bezdůvodného obohacení ve smyslu občanského zákoníku.“

Je potřeba tedy povinnost „vyvinout veškeré úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ podle § 119 odst. 2 zákona o platebním styku vyložit v kontextu právní úpravy bankovního tajemství. Nelze tedy požadovat, aby Instituce sdělila identifikační údaje pouze na základě toho, že Navrhovatel uvedl nesprávný jedinečný identifikátor (jak požaduje § 119 odst. 2 zákona o platebním styku), aniž by musel prokazovat, že v důsledku uvedení nesprávného jedinečného identifikátoru se bez identifikačních údajů nemůže domoci svého práva na vydání bezdůvodného obohacení (jak požaduje § 38 odst. 6 zákona o bankách).

Na poskytovateli platebních služeb plátce lze jistě spravedlivě požadovat, aby kontaktoval poskytovatele platebních služeb příjemce a požádal ho o předání žádosti plátce o vydání bezdůvodného obohacení nezamýšlenému příjemci, v případě jediného poskytovatele platebních služeb lze požadovat, aby kontaktoval přímo nezamýšleného příjemce.

Nelze však po poskytovateli platebních služeb plátce spravedlivě požadovat, aby vydání bezdůvodného obohacení za plátce sám vymáhal, příp. aby plátcem poskytoval právní pomoc.

V tomto případě tedy nelze na Instituci požadovat, aby Nezamýšlenému příjemci (resp. Zástupci Nezamýšleného příjemce) zamezila nakládat s částkou Mylné platební transakce (tedy provést

blokaci peněžních prostředků) na Nezamýšleném účtu, nebo dokonce částku Mylné platební transakce z Nezamýšleného účtu odepsat a připsat zpět na Účet.

Pokud by totiž Instituce postupovala tak, jak žádá Navrhovatel, porušila by povinnosti poskytovatele platebních služeb příjemce ve smyslu § 114 odst. 3 zákona o platebním styku, podle kterého platí, že „[o]kamžikem připsání peněžních prostředků na platební účet musí být tyto peněžní prostředky k dispozici příjemci“.

Instituce ani nemohla odmítnout provést platební transakce na Nezamýšleném účtu dne 22. 1. 2014 a dne 23. 1. 2014. Podle § 105 odst. 1 věty druhé zákona o platebním styku totiž platí, že „[p]oskytovatel je povinen odmítnout provedení platebního příkazu, stanoví-li tak jiný právní předpis.“ Žádný právní předpis však poskytovatelům platebních služeb neukládá odmítnat platební příkazy z účtu v případě, že na tento účet byly připsány peněžní prostředky z mylné platební transakce.

Pokud by Instituce provedla převod částky Mylné platební transakce z Nezamýšleného účtu zpět na Účet bez souhlasu jeho majitele (Nezamýšleného příjemce), dopustila by se porušení zákona o platebním styku, neboť by provedla neautorizovanou platební transakci, za kterou by sama odpovídala.

Jenom výjimečně se za autorizovanou považuje i taková platební transakce, k níž plátce souhlas nedal. Jedná se o situace, kdy povinnost poskytovatele platebních služeb provést platební transakci vyplývá z jiných právních předpisů než je zákon o platebním styku (např. § 307 odst. 1 občanského soudního řádu upravující výkon rozhodnutí odepsáním vymáhané pohledávky z účtu povinného). Žádný právní předpis však neukládá takovou povinnost v případě mylné platební transakce provedené na účet nezamýšleného příjemce.

Instituce nebyla oprávněna využít ani institut tzv. opravného zúčtování podle § 20c odst. 1 zákona o bankách, podle něhož „Jestliže banka [...] nezúčtuje částku platební transakce v české měně nebo nepoužije bankovní spojení v souladu s příkazem klienta a způsobí tím nesprávné provedení platební transakce, je banka, která vede účet neoprávněného příjemce, povinna na podnět banky[...], která nesprávné provedení platební transakce způsobila, odepsat z tohoto účtu nesprávně zúčtovanou částku a vydat ji bance[...], která nesprávné provedení platební transakce způsobila, k nápravě nesprávně provedené platební transakce v souladu se zákonem upravujícím platební styk“ V tomto případě však Instituce použila bankovní spojení v souladu s příkazem klienta.

I v tomto případě platí, že Instituce nemůže při plnění povinnosti „vyvinout veškeré úsilí, které lze spravedlivě požadovat“ porušovat jiné právní povinnosti, konkrétně tedy jiné povinnosti stanovené zákonem o platebním styku, a to povinnost dát peněžní prostředky příjemci k dispozici, povinnost odmítnat platební příkazy pouze ze zákonných důvodů a povinnost provádět pouze autorizované platební transakce.

Finanční arbitr má za to, že Instituce v projednávaném případě učinila vše, co mohla, když bezprostředně po provedení Mylné platební transakce Navrhovatele informovala, jakým způsobem má Navrhovatel při vrácení částky Mylné platební transakce postupovat, o co může Instituci žádat, za jakých podmínek může Instituce sdělit identifikační údaje o Nezamýšleném účtu a jeho majiteli a především opakovaně žádala Disponenta Nezamýšleného účtu prostřednictvím doporučené zásilky k vrácení částky Mylné platební transakce.

Finanční arbitr nezjistil, že by Navrhovatel Instituci bezprostředně po provedení Mylné platební transakce prokázal, že se bez identifikačních údajů nemůže domoci svého práva na vydání bezdůvodného obohacení, a pro nelze přičíst k tíži Instituci, že identifikační údaje Navrhovateli sdělila dne 17. 1. 2014 teprve poté, kdy Nezamýšlený příjemce (resp. Disponent Nezamýšleného účtu) ani na opakovanou žádost Instituce nevrátil částku Mylné platební transakce na Účet.

S ohledem na výše uvedené finanční arbitr uzavírá, že na straně Instituce neshledal porušení povinností stanovených v § 119 odst. 2 zákona o platebním styku.

Navrhovateli tím, že Instituce umožnila Nezamýšlenému příjemci (resp. Zástupci Nezamýšlenému příjemci) nakládat s peněžními prostředky na Nezamýšleném účtu, škoda nevznikla.

Finanční arbitr Navrhovateli připomíná povahu peněžních prostředků na účtu, kterou se zabýval např. Nejvyšší soud se ve svém rozsudku ze dne 10. 11. 2004, sp. zn. 35 Odo 801/2002, když konstatoval: *„Peněžní prostředky na účtu vedeném peněžním ústavem na základě smlouvy o běžném účtu nebo na základě smlouvy o vkladovém účtu z tohoto pohledu nejsou v majetku majitele účtu, v jehož prospěch byl tento účet zřízen, nýbrž v majetku peněžního ústavu. [...] Oprávnění majitele účtu, spočívající v tom, aby na základě jeho příkazu byly vyplaceny peněžní prostředky z účtu u peněžního ústavu, totiž představuje, jak výše uvedeno, pouze pohledávku z účtu u peněžního ústavu. Jinak řečeno, nejde o „věc“, nýbrž o „nárok majitele účtu na výplatu peněžních prostředků z tohoto účtu“ (pohledávku z účtu) při splnění sjednaných podmínek.“*

Provedením Mylné platební transakce, tedy odepsáním peněžních prostředků z Účtu a jejich připsáním na Nezamýšlený účet, došlo ke snížení pohledávky Navrhovatele za Institucí a současně ke zvýšení pohledávky Nezamýšleného příjemce za Institucí. Protože současně mezi Navrhovatelem a Nezamýšleným příjemcem neexistoval podkladový právní vztah, na jehož základě by byl Navrhovatel Nezamýšlenému příjemci povinen plnit, vznikla současně Navrhovateli pohledávka z bezdůvodného obohacení vůči Nezamýšlenému příjemci. Navrhovateli však nemohla vzniknout škoda v okamžiku, kdy Instituce umožnila Nezamýšlenému příjemci nakládat s peněžními prostředky na Nezamýšleném účtu, neboť tyto peněžní prostředky nepředstavovaly majetek ani jinou majetkovou hodnotu Navrhovatele, nýbrž a pouze pohledávku Nezamýšleného příjemce za Institucí.

Pokud tedy Navrhovatel v důsledku omylu identifikoval v platebním příkaze příjemce pomocí nesprávného jedinečného identifikátoru, je třeba vzniklou situaci řešit v rámci podkladového právního vztahu mezi plátcem (Navrhovatelem) a příjemcem (Nezamýšleným příjemcem).

K újmě na majetku Navrhovatele tak došlo již v okamžiku odepsání peněžních prostředků z Účtu, neboť v ten okamžik došlo ke snížení pohledávky Navrhovatele za Institucí, újmu si však způsobil Navrhovatel sám svým jednáním, když na platebním příkazu k Mylné platební transakci zadal nesprávný jedinečný identifikátor.

Pokud jde o tvrzené porušení § 2900 a 2901 nového občanského zákoníku, jejich porušení se může dovolávat s ohledem na účinnost nového občanského zákoníku jen ve vztahu ke konání, resp. nečinnosti Instituce v období od 1. 1. 2014 do 23. 1. 2014. Před 1. 1. 2014 se lze dovolávat toliko porušení obecné prevenční povinnosti podle § 415 občanského zákoníku.

Podle § 415 občanského zákoníku platí, že *„[k]aždý je povinen počínat si tak, aby nedocházelo ke škodám na zdraví, na majetku, na přírodě a životním prostředí.“*

Podle § 2900 občanského zákoníku platí, že *„vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, je každý povinen počínat si při svém konání tak, aby nedošlo k nedůvodné újmě na svobodě, životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného.“*

Finanční arbitr odkazuje na Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2002, 25 Cdo 1427/2001, podle něhož *„aplikace ustanovení § 415 obč. zák. (upravujícího tzv. obecnou prevenční povinnost) přichází v úvahu tehdy, jestliže neexistuje konkrétní úprava vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje“*. Shodně i odborná veřejnost zastává názor, že *„aplikace § 415 přichází v úvahu jen tehdy, není-li konkrétní právní úprava, vztahující se na jednání, jehož protiprávnost se posuzuje. Pokud postup stanovený právní normou byl dodržen, je aplikace § 415 vyloučena“* (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M. a kol. Občanský zákoník I. § 1 až 459. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 1186 a násl.). Finanční arbitr má za to, že citované závěry lze aplikovat i na ustanovení § 2900 nového občanského zákoníku, které převzalo § 415 občanského zákoníku s dílčími úpravami. V projednávaném případě však konkrétní právní úpravu stanoví zákon o platebním styku (§ 119 odst. 2) a zákon o bankách (§ 38 odst. 6), aplikace § 415 občanského zákoníku a § 2900 nového občanského zákoníku proto není na místě.

V úvahu nepřipadá ani aplikace § 2901 nového občanského zákoníku, podle něhož platí, že *„vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života, má povinnost zakročit na ochranu jiného každý, kdo vytvořil nebezpečnou situaci nebo kdo nad ní má kontrolu, anebo odůvodňuje-li to povaha poměru mezi osobami. Stejnou povinnost má ten, kdo může podle svých možností a schopností snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k zákroku vynaložit.“*

Instituce nebezpečnou situaci nevytvořila (situaci vytvořil sám Navrhovatel tím, že zadal platební příkaz s nesprávným jedinečným identifikátorem), ani nad ní neměla kontrolu (jak konstatoval finanční arbitr výše, Instituce neovládala konkrétní situaci, neboť nedisponovala žádnými zákonnými nástroji, na základě kterých by mohla peněžní prostředky na Nezamýšleném účtu blokovat nebo z tohoto účtu odepsat), a stejně tak to neodůvodňuje povaha poměru mezi osobami.

8. K výroku nálezu

Finanční arbitr nezjistil, že by Instituce porušila povinnost *„vyvinout veškeré úsilí, které lze na [ni] spravedlivě požadovat“* podle § 119 odst. 2 zákona o platebním styku, v řízení před finančním arbitrem rovněž nevyšlo najevo, že by Instituce porušila prevenční povinnost předcházet škodám ve smyslu § 415 občanského zákoníku nebo zakročovací povinnost ve smyslu § 2901 nového občanského zákoníku.

Pokud Navrhovateli vznikla škoda, není Instituce osobou, která by za ni odpovídala.

Provedená mylná platební transakce ve prospěch nezamýšleného příjemce představuje na straně na straně nezamýšleného příjemce bezdůvodné obohacení. Plátce má poté nárok na vydání bezdůvodného obohacení (tj. vrácení částky mylné platební transakce). Pokud se plátce s nezamýšleným příjemcem nedohodne dobrovolně, spor o vrácení částky mylné platební transakce musí řešit u obecného soudu, nesjednaly-li si smluvní strany rozhodčí doložku. Finanční arbitr k řešení sporů mezi dvěma uživateli platebních služeb příslušný, a to s odkazem na § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi.

Na základě všech shromážděných podkladů, provedeného dokazování a právního posouzení, finanční arbitr konstatuje, že Instrukce postupovala v souladu se zákonem o platebním styku, když Mylnou platební transakci, převod peněžních prostředků z Účtu na Nezamýšlený účet, provedla.

Na základě všech výše uvedených skutečností rozhodl finanční arbitr tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto nálezu.

P o u ě n í :

Účastník řízení může proti tomuto nálezu podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi podat do 15 dnů od jeho doručení tomuto účastníku řízení písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi, přičemž platí, že včas podané námitky mají odkladný účinek.

Tento náleze je podle § 17 odst. 2 zákona o finančním arbitrovi v případě, že Instrukce dobrovolně nesplní povinnost tímto nálezem uloženou, soudně vykonatelný podle občanského soudního řádu, jakmile uplyne lhůta k plnění v tomto nálezu Instrukci uložená.

V Praze dne 27. 7.2015

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitr